

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه تهران
دانشکده الهیات و معارف اسلامی

مجله علمی - پژوهشی

پژوهشهای قرآن و حدیث

(مقالات و بررسیها)

سال چهل و هشتم، شماره دوم

پاییز و زمستان ۱۳۹۴

مجله علمی - پژوهشی
پژوهشهای قرآن و حدیث (مقالات و بررسیها)
دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه تهران

صاحب امتیاز: دانشکده الهیات و معارف اسلامی
مدیر مسؤول: مجید معارف
سردبیر: منصور پهلوان
ویراستار فارسی: حامد شریعتی نیاسر
ویراستار انگلیسی: عبدالرسول کشفی
نام ناشر: دانشگاه تهران

هیأت تحریریه به ترتیب حروف الفبا:

محمد علی آذرشب	استاد دانشگاه تهران
منصور پهلوان	استاد دانشگاه تهران
سیدمحمدباقر حجتی	استاد دانشگاه تهران
محمد علی رضایی اصفهانی	دانشیار جامعه المصطفی العالمیه
محمد باقر سعیدی روشن	استاد یار پژوهشگاه حوزه و اندیشه
حامد صدقی	استاد دانشگاه تربیت معلم تهران
حجة الاسلام حسن طارمی	دانشیار بنیاد دائرة المعارف اسلامی
سیدکاظم طباطبایی	استاد دانشگاه فردوسی مشهد
نهیلا غروی نائینی	استاد دانشگاه تربیت مدرس
عبدالهادی فقهی زاده	دانشیار دانشگاه تهران
مجید معارف	استاد دانشگاه تهران
فتح الله نجارزادگان	استاد دانشگاه تهران

کارشناس مجله: آذر آقامیرزا
آماده سازی: آرزو دژهوست گنگ

نشانی دفتر مجلات تخصصی: تهران، خیابان شهید مفتح، تقاطع خیابان شهید استاد مطهری، دانشکده الهیات و معارف اسلامی.
کدپستی: ۱۵۷۶۶۱۳۱۱۱ صندوق پستی: ۱۵۷۶۶-۴۴۱۱ تلفن: ۴۲۷۶۲۱۵۲ دورنگار: ۴۲۷۶۲۹۵۲
نشانی سایت: <http://jqst.ut.ac.ir> پست الکترونیکی: jqst@ut.ac.ir

داوری مقالات این شماره، توسط اعضای هیأت داوران مجله انجام شده است.

در راستای تخصصی نمودن نشریه مقالات و بررسیها، تأسیس مجله تخصصی پژوهشهای قرآن و حدیث (مقالات و بررسیهای سابق) با درجه علمی - پژوهشی از سوی کمیسیون بررسی نشریات وزارت علوم - تحقیقات و فناوری در تاریخ ۱۳۸۸/۱۰/۲۲ طی ابلاغیه شماره ۳/۱۱/۱۷۴۱، اعلام گردید.

مجله پژوهشهای قرآن و حدیث (مقالات و بررسیهای سابق) در پایگاههای زیر نمایه می شود:
اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (از سال ۱۳۷۹)
اطلاعات و مدارک علمی ایران (از سال ۱۳۸۵)
پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) (از سال ۱۳۸۵)
مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری
مجلات تخصصی شبکه جهانی نور (از سال ۱۳۸۵)
بانک اطلاعات نشریات کشور (از سال ۱۳۸۶)

www.SID.ir
www.irandoc.ac.ir
www.isc.gov.ir
www.srlst.com
www.noormags.com
www.magiran.com

راهنمای تدوین و پذیرش مقاله

۱. مقاله باید شامل قسمت‌های زیر باشد:
عنوان، چکیده فارسی، کلیدواژه‌ها، درآمد (مدخل، مقدمه)، بدنه اصلی، نتیجه، فهرست منابع، و چکیده انگلیسی.
۲. مسئولیت صحت یا سقم مطالب مقاله از جهت علمی و حقوقی به عهده نویسنده است.
۳. حق رد یا قبول و نیز ویراستاری مقاله‌ها برای مجله محفوظ است و مقاله‌های دریافتی بازگردانده نخواهند شد.
۴. تأیید نهایی مقاله برای چاپ در مجله با هیئت تحریریه مجله است.
۵. حجم مقاله از ۲۰ صفحه بیشتر نباشد.
۶. نقل و اقتباس از مقاله‌های مجله با ذکر مأخذ آزاد است.
۷. چکیده فارسی و انگلیسی مقاله حداکثر ۱۵۰ کلمه باشد.
۸. مقاله‌ها باید طبق الگوی موجود در سایت دفتر مجله (<http://jitp.ut.ac.ir>) با حاشیه بالا و پایین ۵، چپ و راست ۴/۵، و میان-سطور ۱ سانتی‌متر، در محیط Word، با قلم BNazanin ۱۳ تایپ شوند و چکیده، پانویس، و منابع با همان قلم و اندازه ۱۱ باشد. قلم انگلیسی Times New Roman با یک فونت کمتر از قلم فارسی.
۹. منابع با ذکر شماره‌دهنده و به ترتیب الفبایی درج می‌شوند. شماره‌دهنده درون قلاب قرار می‌گیرد و داده‌های کتاب‌شناختی به این ترتیب می‌آیند: نام خانوادگی / شهرت نویسنده، نام، سال انتشار درون پرانتز، عنوان کامل اثر به صورت ایرانیک یا ایتالیک (عنوان اصلی با دو نقطه از عنوان فرعی جدا شود)، مترجم / ویراستار / گردآورنده: نام و نام خانوادگی، محل انتشار، ناشر. برای نمونه:
[۱] جوادی آملی، عبدالله (۱۳۸۲). رحيق مختوم: شرح حکمت متعالیه، تنظیم و تدوین: حمید پارسانیا، قم، اسرا.
۱۰. اطلاعات مقاله‌ها به این ترتیب در فهرست منابع درج شوند: نام خانوادگی / شهرت نویسنده، نام، سال انتشار درون پرانتز، عنوان کامل مقاله درون گیومه، نام مجله به صورت ایرانیک یا ایتالیک، محل نشر، دوره، شماره، ماه / فصل انتشار، شماره صفحات مربوط به مقاله. برای نمونه:
[۷] فلاحي، اسدالله (۱۳۹۱). «مکعب تقابل: روابط میان قضایای معدوله»، فلسفه و کلام اسلامی، تهران، سال ۴۵، شماره ۱، بهار و تابستان، صص ۱۲۳-۱۴۳.
۱۱. پس از آن که منابع به ترتیب الفبا فهرست شدند و به هر اثر شماره‌ای در این فهرست اختصاص داده شد، ارجاع درون‌متنی بر اساس همین شماره‌ها انجام می‌گیرد؛ به این صورت که شماره اثر مورد نظر درون قلاب ذکر می‌شود، مانند: [۷]. اگر به ذکر جلد و/یا صفحه(ها) هم نیاز بود، پس از شماره اثر، به

ترتیب شماره جلد و شماره صفحه می‌آید، مانند: [۷، ص ۱۲۵] یا [۲، ج ۱، ص ۲۳]. جداکننده شماره اثر از شماره جلد و صفحه ویرگول است، ولی جداکننده شماره‌های آثار از یکدیگر، نقطه و ویرگول است، مانند [۲، ج ۱، ص ۲۳؛ ۷، ص ۱۲۵]. شماره آثار به ترتیب اعداد طبیعی از کوچک به بزرگ تنظیم شوند.

۱۲. ارجاعات توضیحی، مانند صورت لاتین کلمات، شرح اصطلاحات و مانند آن در پانویس آورده شود.

۱۳. نویسنده لازم است طی نامه‌ای به سردبیر مجله، با ذکر کامل نام و نام خانوادگی خود (و سایر نویسندگان - همکار)، رتبه علمی، آدرس، شماره تلفن، و نشانی الکترونیکی خود را اعلام دارد.

۱۴. چنانچه مقاله‌ای چند نویسنده داشته باشد، ارائه مقاله و تمام مکاتبات و مسئولیت مقاله با نویسنده اول است. درج نشانی الکترونیک در پایین صفحه اصلی مقاله فقط به نویسنده اول اختصاص دارد.

۱۵. پس از چاپ مقاله، یک نسخه از مجله به نویسنده(ها) اهدا خواهد شد.

۱۶. ترتیب مقالات در مجله بر اساس نظم الفبایی نام خانوادگی نویسندگان است.

۱۷. ضوابط نگارش و چاپ مقالات در این نشریه منطبق بر «شیوه‌نامه انتشار مجلات دانشگاه تهران» است که از طریق نشانی زیر قابل بارگذاری است: <http://journal.ut.ac.ir/?menu=2>. لازم است که نویسندگان محترم با مطالعه این شیوه‌نامه از ضوابط آن پیروی کنند.

رویکرد

مجله پژوهش‌های قرآن و حدیث افتخار دارد که در حوزه میراث حقیقی اسلام، یعنی قرآن و حدیث، مقالات و پژوهش‌های ارزشمند محققان را منتشر سازد.

پیامبر گرامی اسلام فرموده‌اند: «آئی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی» یعنی مایه‌های ما در میان شما دو شیء نفیس است، کتاب خدا و عترت خود.

این حدیث شریف بر اهمیت پژوهش‌های مبتنی بر قرآن و حدیث دلالت دارد. به عقیده ما راه‌هایی از گمراهی و سرگردانی و رسیدن به سعادت دنیا و آخرت، تمسک به این دو گوهر گرانبه‌است.

در همین دو حوزه نیز، مقالاتی که با رویکرد تبیین صحیح عقاید و تعالیم دینی و اسلامی و همچنین پاسخگویی به شبهات و اشکالات، نوشته شده باشد، در اولویت است.

در روایتی از پیامبر اکرم آمده است: «اذا ظهرت البدع فعلى العالم ان يظهر علمه فان لم يفعل فعليه لعنة الله». یعنی چون بدعت‌ها آشکار شود پس بر عالم است که علم خویش را اظهار کند و اگر چنین نکرد، پس لعنت خدا بر او باد.

همچنین مقاله باید از ویژگی‌های زیر برخوردار باشد:

- منابع و مأخذ آن معتبر و دست اول باشد
- موضوع مقاله کاربردی و مورد نیاز جامعه باشد.
- نتایج و دستاوردهای مقاله چشمگیر و درخشان باشد.

توفیق همه پژوهشگران محترم را در مسیر تحقیق در زمینه‌های علوم قرآن و حدیث از خداوند بزرگ مسئلت داریم.

فهرست

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱۵۵	اعجاز علمی عبارت «تَصْرِيفُ الرِّيحِ» در قرآن کریم غلامرضا براتی، سید شهاب‌الدین قطب شریف
۱۸۱	اعجاز قرآن به مثابه یکی از مبانی تفسیر قرآن؛ تحلیل و داوری سید هدایت جلیلی
۱۹۵	از جاهلیت مکه تا مدنیت مدینه ابوالفضل خوش‌منش
۲۲۳	تبیین ریشه‌های قرآنی اندیشه کلامی اعجاز قرآن فرزانه روحانی مشهدی
۲۴۷	بازسازی انگاره «اصل» در نظرگاه شیخ طوسی محمد حسین شیرزاد، محمد حسن شیرزاد، سید محسن موسوی
۲۶۹	معناشناسی سکینه در قرآن کریم ابراهیم کلانتری، محمدرضا آرام، سکینه چمن‌پیما
۲۸۵	ارزیابی راه‌کارهای حل تعارض در گزارش‌های جرح و تعدیل یونس بن عبدالرحمان مجید معارف، حسن طارمی‌راد، محمدمقداد امیری